

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, április 13.

Szándék és kivétel.

A pápa hivatalos lapja az »Osservatore Romano« közzé teszi azon okmányokat, melyek a szentatya békéltető kísérleteit mutatják a Spanyol-Amerikai konfliktusnál.

Ezekből az okmányokból látjuk, hogy a pápa kezdeményezésére az összes nagyhatalmak teljes erkölcsi sulyukkal közbevetik magukat a kiélesedett konfliktus békés megoldása érdekében.

Lesz-e eredménye a pápa buzgólkodásának? Még ez ideig nem tudhatjuk. Lehet, hogy a békéltető kísérlet folytán beállott tárgyalások után a jog hozza meg a végzést, lehet, hogy az erőszak, de már az a tény maga, hogy az aggasztán pápa, minden erejével, a békebíró-sággal járó kellemetlenségek dacára is azonnal, midőn komolyra fordult a dolog, sietett a békét tőle telhetőleg helyre állítani, e tény is hálára kényszerít minden civilizált embert a szeretet vallásának főpapja iránt.

Az önuralom, mérve a műveltségnek egy embernél, vagy nemzetnél egyaránt, s a civilizáció első lépése rendszeren a bosszuállás szokását pusztítja ki az emberből és a folyton véres fegyvereket üti ki e művelődő bárbarok kezéből.

Falu faluval áll harcot a vad népek-nél s a gyűlölet csak ellenséget lát az idegenben és nem engedi meg, hogy az ember észre vegye az emberben a test-

vért. A kereszténység gyermeke a civilizáció, mely nem ismer egy népet a többi felett, érdeket a jog felett, haszonelvét a szeretet felett, hanem tanítja az egyenlőséget a szeretetben, mely tan békét és a békében nyugodt fejlődést biztosít.

A kereszténység tanának lényegéből pattant ki tehát a pápa eljárása, ki mindent próbál a béke fentartása érdekében, s a háboru borzalmait ellen, mik nem valók művelt népek, keresztény népek, társadalmi felvilágosultsága és vallási meggyőződése közé.

És csakugyan a hat nagyhatalom nagykövetei a tegnapi közös látogatás alkalmával azt jelentették a szent atyának, hogy ők és kormányaik készek követni és támogatni a pápát nemes törekvésében. Ez új bizodalmat öntött a pápába, a spanyol kormányhoz intézett értesítésében ki is jelenti, hogy ez irányban tovább is, tekintélyének egész sulyával fog küzdeni.

Maga az amerikai nép is teljes elismeréssel viseltetik és hálásan üdvözlöi a pápát, befolyásának latba vetéseért, melylyel a béke reményét megerősítette.

A nemzetekbe tehát lassankint átment az a tudat, hogy a háboru nem méltó megoldási mód civilizált népek számára a konfliktusok megoldásánál. Hanem persze, a háborukat nem is a népek csinálják, hanem a politikusok s most az egész konfliktus a diplomaták kezében van, kiknek pedig egészen sajátos felfogásuk van a jog és igazságról s a háboru borzalmait sem igen rémitgelik

őket, mert ők csak előkészítik azt, de mások bőrre folynak le.

A diplomácia furlangjai között tehát sejteni sem lehet előre, hogy tud-e érvényesülni a pápa óhaja. De előttünk végtelenül felemelő az a kép, amint két harczra készülő, vért szomjazó nemzet közé oda áll a pápa törődött aggastyán alakja és az általa tisztán őrzött krisztusi tanok alapján türelemre és békés megoldásra inti a fegyverkezőket.

Ezen intervenció után teljes felelősség illeti azt az államot, amelyik kieroszakolja a háborut. Kár, a veszteségek kiszámíthatatlan milliói fogják megrendíteni a kereskedői világot a harcz következtében, mert a spanyoloknak élet-halál harcza lesz ez és kényszerítette bizonyára semmi eszköztől, míg a kalóz háborutól sem fog vissza rettenni a küzdelemben. Kuba pedig, melynek érdekében készülődik állítólag ez a háboru, ugyan mit nyerne vele? Más urat a régi helyett, egyebet semmit.

Utolsó pillanatban, ha bizonyossá lenne a harcz, Isten és emberek előtt kötelessége a nagyhatalmaknak a tisztán haszon szempontjából támadó fél akcióját lehetlenné tenni, ha kell blokád, ha kell közös harcz árán is, hogy így a harcz maga álljon utjába a harcznak és a közös erő tegye lehetlenné a kapzsi erőszakoskodást.

A pápa egész tekintélyét és erkölcsi sulyát vitte bele a békéltető kísérletekbe, hogy a század műveltségéhez nem méltó, az ősi vad korból fenn maradt vérontást

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A p a é s f i u.

Irta: Stella.

— Uram, Ön megfélekedzik a tiszteletről, melylyel nekem tartozik s melyet megkövetelek Öntől bárha főnököm is. Azt hiszi Uram, mert a körülmények oda kényszerítettek, hogy magamnak kell a kenyeremet megkeresnem, hát már igényt tarthat olyan közeledésre, mely a tisztesség határain túl megy? — nem, olyan nincs! — most és mindenkorra vegye tudomásul, miszerint irodámba csak is hivatalos ügyeket elvégzendő jöhet ezután, vagy pedig itt vannak könyvei, meg a kulcsai, másutt is akad még kenyér az én számomra!

— No, no kicsikém csak nem kell mindent olyan zokon venni, hiszen tudja milyen jó indulattal vagyok Kegyed iránt, mennyire érdekel a sorsa!

— Nincs szükségem sem a jóindulata, sem az érdeklődésére, mint főnök és alkalmazott állunk egymással szemben, hivatalból érintkezünk kell, de ezzel aztán vége, tovább semmi közünk egymáshoz. Ismétlem, ha ezt meg nem tartja, úgy tekintsen elbocsátottnak.

— De hisz' most is hivatalban vagyunk — mond a főnök az utóbb mondottakat figyelmen kívül hagyva.

— Annál csunyább, ha Ön vissza él a helyzetemmel és védtelenségemmel.

— No ne haragudjék már, inkább rá sem nézek már ezután, csak ne hagyjon itt. Mi lenne a könyveimmel Kegyed nélkül? — hol találnék olyan megbízható, olyan kedves édes leányt, mint Ön.

— Uram — szól felugorva a lány.

— Inkább vissza vonom a mondottakat, külön-külön és együttvéve csak ne haragudjék. Hanem azért megengedi, hogy naponkint bejöhessenek az irodámba utasítások adása végett?

— Azt igen, hanem aztán fel is ut és le is ut. . . .

— Maga kis zsarnok!

* * *

E párbeszéd Ligeti János nagy kereskedő és Kelemen Róza könyvelő között folyt. Róza ugyanis, mint jómódu szülők gyermeke, olyan nevelést kapott, mely a mai kor igényeinek teljesen megfelelt. Tudott szépen festeni, zongorázni, énekelni, beszélt két idegen nyelvet, sütött: Dobos, Pischinger, mokka tortát saját kezűleg, szóval modern leány volt, ki ezeken

kívül értette, miként kell a pénzt költeni, hogyan kell elegánsnak lenni. E mellett csinos külsővel, kedves behizelgő modorral bírt. Szüleinek szemfényve, a társaság kedvence volt. Atyja — egy előkelő cég teljhatalmu megbízottja — nagyon szerette családját, nem tudott semmit megtagadni tőlük, lett legyen az bármily nagy áldozat. Hivatala igen szép jövedelmet biztosított neki, de biz' az nem volt elég, a mindinkább fokozódó igények, a fényűzés — melyet megszoktak, melyet ha egyszer megízlelünk nem szívesen mondunk le — nem csak a jövedelmét emésztette fel, hanem a máséhoz is hozzá kellett nyulni. Először bizony nehezen ment az, sok, sok álmatlan éjszakájába került, de hát nehezen megszokta a gondolatot, hogy ő letért arról az utról, melyet tisztességnek neveznek. Hanem hát ő is modern ember volt, szerette az életet, annak örömeit, nem igen tudott úgy magától, mint családja tagjától valamit megtagadni s ezért botlott meg. Eleinte csak kölcsönnek tekintti azt mit a reá bizottból elvett, melyet alkalom adtán visszafizet, anélkül hogy csak sejtelve is lenne róla valakinek. De ezek a kölcsönök később igen gyakoriak lettek. Kelemen erősen bántotta a lelkiismeret s e miatt egészsége megromlott, idegessé lett. Mikor pedig sejtette, hogy a katasztrófa közel, a

LEGUJABB

divatu férfi és fiu kalapok tulhalmozott raktár

miatt mélyen leszállított árban

kaphatók

REICHARD

áruházában

Nagyvárad Fő-utca, Orsolya-zárda épület

Telephon összeköttetés!

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

meghiusítsa, hogy a vallás szellemével nem egyező háboruszkodást megelőze; csak hogy nem elég az, ha csak tisztelettel és elismeréssel viseltetnek a nagyhatalmak a pápa munkája iránt, hanem, ha erejükkel kellene érvényt szerezni a vallás, a jog és a civilizáció követelményeinek. P—y.

ORSZAGGYÜLES

A képviselőház ülése.

Budapest, ápril 13.

A képviselőház mai ülésén Szilágyi Dezső, a különböző jelentések közt bemutatta Zichy Jenő gróf levelét, melyben az Ázsiában utazó gróf tudatja, hogy hódolattal hozzájárul és csatlakozik az országgyűlés ünnepéhez, a 48-iki alkotások létrejöttének félézredados évfordulója alkalmából.

Dániel Ernő báró három kisebb javaslatot adott be,

Erdélyi Sándor igazságügyminiszter benyújtja a gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről szóló javaslatot. (Eljenzés jobbról).

Holnap választják a delegátusokat.

A főrendiház ülése.

A főrendiház 1898. évi április hó 15-én, pénteken d. e. fél 11 órakor a nyilvános ülést megelőzőleg értekezletet tart.

A főrendiház 1898. évi április hó 15-én, pénteken d. e. 11 órakor ülést tart. Napirend: 1. Elnöki előterjesztés; 2. a delegáció tagjainak megválasztása; 3. az igazoló bizottság jelentésének tárgyalása; 4. a valutarendezés czéljaira szolgáló aranykészletek ellenőrzésére kiküldött országos bizottság 1898. évi jelentése; 5. ugyanannak 1897. évi jelentése; 6. a közös függő államadósság ellenőrzésére kiküldött orsz. bizottság jelentése; 7. a m. kir. miniszterelnök jelentése az állandó országgház építésének előhaladásáról 1896. évben; 8. a kereskedelmi miniszter jelentése a m. kir. központi statisztikai hivatalnak 1898. évi munkatervéről, a közgazdasági bizottsági jelentéssel kapcsolatosan; 9. a

választás eredményének kihirdetése; 10. két kir. és országos közigazgatási bírósági tag eskütétele; 11. a jegyzőkönyv hitelesítése.

A Pecze és Aduna szabályozása.

— Vegyes bizottság az árvíz ügyében. —

Az április 5-iki nagy vízáradás ismét felszínre hozta a Pecze és Aduna patak szabályozásának kérdését s ha más nem is, a honvédelmi miniszter annyira sürgeti a munkálatok keresztülvitelét, hogy a város a legrövidebb idő alatt kényszerülve van azt fogantatítani.

Az elkészített árapasztó csatorna úgy, amint most van, semmit nem ér, ki kell építeni mindkét irányban, hogy czéljának megfelelően s abnormis időkben elvezesse a városról az árvizet.

Az április 5-iki árvíz alkalmával bár a feltöltött hadapródiskola udvarát megkímélte az árvíz, a földben átszivárgott a víz s elöntötte az összes pinczéket.

A honvédelmi miniszter megbízásából Adkarmán Ede műszaki tanácsos, Alpár Ignác műépítész, Neuschloss Ödön vállalkozó tegnapelőtt Nagyváradra érkeztek s tegnap szemlét tartottak a hadapródiskola épületeiben s azután tanácskozássra jöttek össze a városházán.

A tanácskozásban résztvettek még dr. Bulyovszky József polgármester mint elnök, Komlóssy József gazd. tanácsnok, ifj. Rimler Károly főkapitány, Busch Dávid főmérnök a város részéről, Virányi Géza ezredes és Weisz Albert százados kezelő tiszt a honvédség részéről, Váradai Manó kir. mérnök az államépítészeti hivatal képviselőjében.

A városi mérnöki hivatal által elkészített szabályozási terveket elfogadták.

E szerint az árapasztó csatornát a Komendánsréten keresztül kiépítik felfelé egészen addig, hogy az Aduna-patakkaal összekötve legyen. Lefelé szintén ki kell építeni a Peczevel párhuzamosan az árapasztót, akként, hogy az aradi országuton egy új hidat építenek, a melyen át kerül tovább az árapasztó vize. De az aradi országuton túl is folytatják az árapasztó

építését, akként, hogy annak vize az össi-i malmon túl kerülne csak a régi Pecze mederbe.

A miniszter mindenáron követeli, hogy az egész árvédelmi munkálatokat ez évi augusztus hó 15-ére teljesen elkészítsék, nehogy a már berendezett hadapródi iskola meglepetéseknek legyen kitéve.

Nagyvárad város tanácsa különben szintén azon van, hogy végre-valahára a régen vajudó kérdés alaposan elintéztessék.

Dr. Bulyovszky József polgármester a következő előterjesztést terjeszti be a közgyűléshez:

Tekintetes Törvényhatósági bizottság!

Dr. Kurländer Ede törvényhatósági bizottsági tag, indítványt nyújtott be az iránt, hogy a pecze rendezésének kérdése haladék nélkül napi rendre vétessék és első sorban az Aduna patak vizének akadályaitalan lefolyása biztosítottassék.

Ezen indítványt illetőleg van szerencsénk tisztelettel előterjeszteni, miszerint a Pecze rendezés kérdését tanácsunk már egy ízben a tek. törvényhatósági bizottság elé terjesztette, mely alkalommal azonban az ügy egy külön bizottság elé utaltatott, a külön bizottság pedig szakértő vízi mérnökök által kívánta tanulmányoztatni azt.

Az ezen kívánalom folytán beszerzett szakértői munkálat és tervezet a városi mérnöki hivatalnak lett ugyancsak az Aduna bizottság véleményéhez képest áttanulmányozás végett kiadva s ide vonatkozó jelentésének beérkezéssel a törvényben előirt tárgyalás megtartása iránt intézkedni fogunk.

Az Aduna patak régi medrének megnyitása érdekében pedig, mivel részünkről is ezen patak vizének akadálytalan lefolyása iránti intézkedéseket első sorban, s külön is fogantatíthatóknak tartjuk, az idevonatkozó tervezetnek különválasztásán, s külön leendő benyújtására a mérnöki hivatalt már felhívtuk, s így az egész kérdés napirenden van.

Dr. Bulyovszky József,
polgármester

A cigány asszony gyilkossága.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyvárad, ápr. 13.

Egy intelligens kinézésű jómodu gazda ember ült tegnap a vádlottak padján, aki ellen az a vád van emelve, hogy megakart gyil-

csillapító szerből, melyet idegessége ellen használt, annyit vett be, hogy úgy lelki, mint testi szenvedései örökre elmúltak.

A család kétségbeesése leírhatatlan volt. S mennyire fokozódott ez a kétségbeesés, mikor a czég nem akarván a meghalt emléket bemocskolni, csupán ő előttük tárta fel a helyzetet s mikor a pénztári hiány fedezésére a családot illető nyugdíjat lefoglalta! — Kelemennét annyira sujtotta a kettős bánat, hogy buskomorrá lett. Heteken keresztül nem evett, nem aludt csak ült mozdulatlanul, szeméit — melyekből hiányzott az értelem, a lélek fénye a semmisségbe meresztve. Orvoshoz kellett fordulni, ki szükségesnek látta őt a kórházba szállíttatni.

Róza gyenge vállaira nehezedett most a családfejtartás gondja; az ember azt hitte, hogy összerokad a szegény lány e teher alatt, de ő erős volt, a kettős, háromszoros csapás megvédte lelkét s azt mondta kicsi testvéreinek, anyátok leszek, ki gyámolítani, óvni fog benneteket. Vagyonuk nem sok volt, s az a kevés mit az árvaszék a hitelezőktől megmentett az árvák javára, alig leendett elég a három kicsi neveltetésére. Órákat vett tehát a kereskedelmi számtan és könyvvizetésből s három hó múlva levizsgáztatván Ligeti János nagykereskedésében igen előnyös feltételek mellett állást foglalt.

* * *

Ligeti a város egyik leggazdagabb, legtekintélyesebb polgára igen érdeklődött a kis Kelemen Róza iránt. Csinos külseje, határozott fellépése, tetszett, impunált neki. Az ötvené-

felül levő férfiben a fiatal leány látásánál remisscentiák keletkeztek, melyek egy nagyon régi ifjúkori álomra vonatkoztak. Ezért aztán szeretett a lány körül lenni, vele foglalkozni. Rózának erélyes fellépése — midőn a figyelem és udvariasság kissé túl ment a határon — nem riasztá az öreg urat vissza, a leány ellenállása csak még inkább vonzotta.

E vonzalom aztán határozott alakot öltött, szerelmes lett. Érezte, hogy annyi szenvedés után, mely neki az életben osztályrészül jutott, e leány oldalánál tudná feltalálni a boldogságot. Mit oly rég keresett. Özvegy volt már hosszú idő óta, s házasságából, mely épen nem mondható boldognak — egy fia volt, ki neki mindig csak szomorúságot okozott. Könnyelmű volt végtelenül, s mikor apja megsoklván az örült pazarlást, a rendes apanaget leszállította, a kifizetetlen számlákat, melyek halommal érkeztek visszautasítá; hevesen kikelt apja ellen, elment, csak hónapok múlva került vissza a legborzasztóbbal vádolva, — váltót hamisított u. i. atyja nevére.

Apja és fia között most elkecseregett harc fejlődött. A fiu még nem volt fejleltenve hivatalosan, s az apa akarta azt megtenni felhevültségében Ligeti maga a becsületesség volt, s nem bírta elviselni a gondolatot, hogy egyetlen gyermeke ilyen aljasságra képes lehessen. Végtelen elkecsereedés fogta el midőn fia térdén állva könyörgött neki irgalomért, megbocsátott neki, nem jelenté fel, de látni nem akará többé. Hiába való volt könyörgés, ígéret a javulásra, az apa hajthatatlan maradt.

— Anyai öröködnék kamatait nagykoru-

ságodig bankomnál felszedheted — ugymond az apa — nagykorúságod esetén az egész örökséget erre felhatalmazást adok, de látni nem akarlak többé. Nekem nincs fiam ezután, — volt, de elvesztettem, eisíratom s aztán igyekszem elfeledni.

— Jól van apám, — szól megrendülve a fiú — én elmegyek, de esküszöm találkozni fogunk még, de csak akkor a midőn e bötlassom, melyet szíveimből megbántam el lesz feledve, jóvá lesz téve, mikor mindenkitől tisztelt, becsült leszek.

— Adja az ég, hogy úgy legyen, ám keveset hiszek benne.

* * *

Ligeti, hogy feledjen, kereste a zajos mulatságokat, gazdag volt s még mindig csinos férfi. Hanem ez életben hamar beleunt. Ekkora esett a Kelemen család tragédiája, Kelemenné még gyermekkorú ismerőse vala Ligetinek, s tudtán kívül ideálja is. Az egyszerű családból származó kereskedő nem mert közeledni az ünnepeit Bartha Rózához, félt a kosártól, bolygó meg nem akart lenni a fényes nap körül, arra büszke volt a hajdani szép leány, a régi nagy ideál szomorú sorsa nagyon megindító s árvait pártfogásba vette. Róza eleinte atyai vonzalommal viseltetett főnöke iránt, de mikor ez közeledett hozzá. büszkeségében erősen sértve érezte magát s a vonzalomundorrá változott. Az élvhajhász viveurt látta az öreg úrban s nem sejté annak tisztes szándékait. A leány ellenállása csak növelte érzelmeit s nem is gondolkodott soká, hanem mint kérő lépett fel.

Róza gondolni sem akart erre, de hosszas

kolni egy védtelen cigány asszonyt azért, hogy az ne vádolhassa be feleségének és családjának.

Ez az ember nem úgy néz ki, mint ahogyan egy gyilkos kiszokott nézni, ez az ember okos, józan eszűnek látszik, akinek annyira éles az esze és itélő tehetsége, hogy azonnal észre veszi azt, amikor a panaszos előadásában ellentmondás van, aki azonban ennek daczára teteti az örültséget és pedig olyan ügyesen, hogy még orvosait is felültette.

A másik főszereplő egy 19 éves cigány asszony, akin meglátszik a hosszú kínos betegség nyoma, aki beszélő tehetségét majdnem egészen elvesztette, s még most is, egy év múlva csakis tejjel és grissel él, aki most az emberek jószívűségéből, könyöradományból szerzi meg a mindennapi kenyeret, mert dolgozni képtelen s nem is fog tudni dolgozni és rendszeresen beszél-nisohasem.

Lassan, suttogva beszél, alig lehet érteni, csakis közvetlen közlelől, szája mozgásából lehet látni, hogy mit akar, aki hogy életben maradt, csakis a sors véletlen szeszélye, mert az orvosok véleménye szerint életben maradása csodaszámba megy.

Ennek az asszonynak s ennek az embernek a bűnügyét tárgyalták, melynek az előzményét és történetét annak idején — a múlt év május végén — részletesen megírtuk, ami röviden a vádhatározat szerint a következő:

A bűneset részletei.

A múlt évben, május 28-án egy cigány asszony, Kovács Julianna sassi lakos véresen ment be egy tanyára, nyakából még ekkor is erősen ömlött a vér.

A cigány asszony a tanyán összeesett s csak nagynehezen tudták életre hozni, amikor is azután jelekkel megmagyarázta, hogy gyilkossa Bogdán Károly volt.

A nő ezt a vallomását ismételte dr. Grósz Ignác ujjfalui járás orvos előtt a ki a sebesült torkát bekötötte, amikor is az érthetően meg is nevezte Bogdánt. A körorvos e vallomás alapján jegyzőkönyvet vett fel, amelyet beküldött a járásbírósnak a minék az alapján megindították a vizsgálatot Bogdán ellen.

rabeszélések az ő valamint a gondjaira bízott árvák, kilátásba helyezett szép jövő, valamint a nyomornak sötét képe — melyet Ligeti oly borzasztó színben festett előtte, s mely esetleges megbetegedés vagy más bekövetkező bal eset folytán — eléje néz — győzött s végre igent mondott.

Csendes, nyugalmas napok következtek ezután, Róza elégedett volt úgy a maga mint testvérei jövőjét megalapította e házassággal, s ez kielégíté őt, legalább egyelőre. A szive persze nem vett részt ebben az egész dologban, az különösen nem csinált neki még eddig semmi alkalmatlanságot. Nem nyilott még meg a szerelemnek ezideig. Sokat tűnődött ezen: de mivel férje nagyon szerette őt, gyöngéd, figyelmes volt hozzá, minden óhaját teljesíté, s neki semmi kívánni valót nem hagyott — végre megnyugodott, azt hívén, ez a szerelem.

Nyolcz év telt el nyugalomban, boldogságban. E nyugalom természetes, csupán a házasság-telek egymás iránti viszonyára vonatkozik, mert különben ők épen nem éltek nyárspolgári egyszerű nyugodt életet. Az asszonyka, a közelmúlt annyi szenvedésért kárpótolni akarta magát, sokat utazott, sokat látott, sokat élvezett.

A férfi szívesen osztotta neje örömeiben, szerette a társaságot, s annak lelke tudott lenni. Hanem a sors mintha megirigyelte volna, nagyon is állandónak tartotta volna e boldogságot. Ligeti egészségi állapota megingott egy idő óta. A baj nem a testben — igen erős, szívós természetű ember volt ki a betegségeket, a testi fájdalmat csak a mások elbeszélése

Bogdán a csendőrök előtt eleinte konokul tagadott, azonban később beismerte a bűncselekményt, amelyet vallomása szerint boszúból követte el ezért, mert a cigány asszony tőle több ízben lopott kromplit, amelynek az értékét egy forintra tette.

Bogdán beismerő vallomást tett ezenkívül a vizsgáló bíró előtt is két ízben, sőt egy, a börtönben saját kezűleg írt levelet öveihez, amelyet azonban elcsiptek. Ezen levélben is beismeri Bogdán a bűncselekményt.

A cigány asszony Bogdánnal ellentétben azokra nézve azt állítja, hogy a vádlott azért akarta őt megölni, mert nemtelen kivánságának nem akart eleget tenni, sőt fenyegette, hogy őt azért beárulja feleségének.

Ezt az utóbbi bűncselekményt azonban a vádlott tagadja.

Bogdán a vizsgálat folyama alatt mindent elkövetett, hogy a vizsgálatot meghiusítsa, azért betegséget — epilepsiát és örültséget — szimulált és pedig oly ügyesen, hogy a törvényszéki orvosokat félre is vezette, azonban Pesten nem sok idő múlva bevallotta, hogy ő csak szimulál és a hosszas vizsgálat során ez be is lett bizonyítva.

Hogy Bogdán milyen éleseszű ember, azt fényesen bizonyítja az, hogy levelet is írt haza, amelyben figyelmezteti hozzá tartozóit arra, hogy a kihallgatáskor mondják azt, hogy elmebeteg és nehéz kóros. Ezt a levelet azonban nem tudta kiküldeni, elfogták.

Magáról a végtárgyalásról a következőket közli tudósítónk:

A tárgyalás lefolyása.

A tárgyalás délelőtt 10 óra után kezdődött. A törvényszék elnöke Milye Gyula volt, az előadó bíró Fassie Pál, szavazó bíró dr. Kiss Béla, jegyző Gyenge Béla.

A vádhatóságot maga a kir. ügyész dr. Perjess Mihály képviselte, míg a vádlottat dr. Kiss Dénes védte.

Az elnök a tárgyalás elején ösmertette a tényállást, majd kihallgatta a panaszos nőt Kovács Juliannát, aki előadja, hogy tizenkilenc

éves s két gyermek anyja, elmondja, hogy a kérdéses napon a vádlott megkínálta bagóval, aki mikor hozzá ment a földre rántotta és nemtelen vágyait kiakarta elégíteni, a mit azonban ő nem engedett, sőt fenyegette, hogy megmondja feleségének, amikor is Bogdán másodízben is a földre dobta, rátérdelt és késével a füle mellé szurt, majd a nyakát elvágta. Mikor azután látta, hogy mozdulatlanul fekszik, akkor elmenekült.

Az elnök kérdésére azután elmondja, hogy nyolcz hónapig feküdt a kórházba és még ma is csak tejjel s grizzel él s hogy dolgozni nem tud. A vádlottnak a megbüntetését kéri s kártérítéssül 500 frt kér.

A panaszos nő után a vádlottat hallgatják ki, aki az egész bűncselekményt tagadja, azt mondja, hogy a csendőrök kizörték és ezért vallotta be a tettét, Elmondja, hogy a cigány asszonyra régóta haragudott és hogy azért akarta megölni, mert tőle kromplit lopott.

— Elnök; Ön azt mondta a vizsgáló bíró előtt, hogy az volt a szándéka megölni, sőt azt is mondta, hogy ha tudta volna, hogy nem hall meg, úgy a kapával agyon ütötte volna.

— Nem.

— Hát nem ön vágta el a nyakát?

— Nem, ne lássam soha sem gyermekeimet, ha én bántottam.

Az elnök ezután felolvassa a vizsgáló bíró előtt tett vallomásait, amelyek után is álhatalosan tagadja a vádlott tettét. Azt mondja, hogy a leány is haragudott reá és ezért akarja őt bajba keverni.

Bogdán levelét felolvassák.

Azt beismeri, hogy a levelet ő írta, azonban arról nem akar tudni, hogy abban beismerte volna a tettét. Az elnök ezután felolvastatja az elfogott levelet, amelynek terhelőbb részei így hangzanak.

Egyik társam azt mondja, hogy valljam be a dolgot. Nem is tudom, hogy csináltam, de már benne vagyok, nem lehet már ezen segíteni. Majd egy másik helyen kéri szülőit, hogy a vizsgáló bíró előtt mondják azt, hogy ő elmebajos.

Az az érzelem nem egyéb hála, tisztelet, rokonszenvenél. A szerelem pedig, az igazi forró, lángoló szenvedély, az melyet Kemsei iránt érez.

Boldog és boldogtalan volt egyszerre. Boldog mert látta, hogy érzelme viszonztatik és boldogtalan, mert férjéhez ezáltal hűtelenné lehet. Küzdöttek ellene mindaketten. Kerülni akarták egymást de ez lehetetlennek bizonyult, a férj mindig összehozta őket.

Kemsei egy alkalommal egyedül találta az asszonyt. Hosszu ideig ült vele szemben, szót sem szólva hozzá csak nézte, nézte őt minden érzékével, minden idegével.

— Nem töröm tovább asszonyom — mondá végre — elpalástolni érzéseimet, majd szétfejtik azok keblemet. Szeretem önt nagyon.

Az asszony elé térdelt s ott akarta folytatni, de akkor váratlanul megjelent Ligeti. A két férfi szemben állt egymással. Ligeti meg akarta ragadni ellenfelét, de más gondolt, büszkén, hidegen ajtót mutatott neki s megnevezi segédeit. Kemsei szintén mondott két nevet s aztán kitámolygott az ajtón.

A párbajnak gyorsan híre futamodott a városban, nagy szenzátiót keltve. Még nagyobb volt azonban a szenzáció, midőn Kemsei nyomtalanul eltűnt a városból. Nem tudták ezt mire magyarázni az emberek, de Ligeti sem, ki pedig lázas türelmetlenséggel várta a pillanatot, midőn ellenfelével szembe állhat. A csodálkozás annál nagyobb volt, mert Kemseit mindenki tökéletes gentlemennek ismerte, a ki tudja, mivel tartozik a társadalomnak s aki nem igen ijedt meg az árnyékától. E kétséget csak-

után ismerte — de a lélekben rejtőzött. Ott rágódott a lelkén egy féreg, mely álmatlan éjeket szerzett neki, étvágyától megfosztá s annyira megviselte rövid időn, hogy alig ismertek reá. Az ország legnevesebb orvosait fölkereste, de irt egyik sem adhatott bajára. Az apa vágyódott elveszett, elüldözött fia után. Lelki-furdalásai voltak szigora miatt, melyet tulságba vitt, s melyet nem mindig alkalmazott a kellő időben. Ez bántotta őt, ez fosztá meg egészségétől.

Egyszer a városba új orvos telepedett le, nagy hír előzte meg, s azért csakugy özönlöttek hozzá. Párisból jött, hol több évig praktizált, s mivel a vidék igen megtetszett neki, itt meg is telepedett. Kemsei dr. megtette az első látogatásokat, s mindenütt a legkellemesebb benyomást hagyta hátra. Ligetiné egész elragadtatással beszélt róla. Különbben Kemsei rászolgált a dicsőretekre, mivel nemcsak csinos külsejű férfi, de jó modoru szellemes ember is volt, széleskörű ismeretekkel, nagy élettapasztalattal és nem kisebb szakképzettséggel. Ligeti egészen felvidult az ifju doktor társaságában, gyakran órákat töltött vele együtt. Szerette őt nagyon, sokszor mondá: Mintha a fiamat látnám megfinomult, megjavult kiadásban.

Kemsei házi orvosa lett Ligetiéknek, természetes így szabad bejárása volt náluk, a mit ő igénybe is vett. Ligetét gyógyította, ki e gondos körültekintő és szakszerű kezelés alatt napról-napra javult. Hanem a mily mértékben javult a férfi állapota, olyan mértékben rosszabodott a nőé. Róza azt hitte szereti férjét teljes szívvel, de most látta be, hogy csalódik.

A levél felolvása után is megmaradt a vádlott tagadásában.

Azután az elnök áttért a bűnjelekre, amelyek közül a kapát, a ruhákat és a kést magának elismeri, azonban azt a pipát, amelyet a tett helyszínén találtak, azt nem.

Ezután következett az a rész, ahol Bogdán megmutatta, milyen éles eszű ember. Mikor ugyanis vallomását felolvassák előtte, egyszerre közbe szólt:

— Abból is látszik, hogy nem igaz az én vallomásom, mert én azt mondtam, hogy a külső zsebemből vettem ki a kést, míg az asszony azt állítja, hogy a belsőből.

Tagadása mellett mindvégig megmaradt. A vádlott vallomása után az elnök a tárgyalás folytatását délutánra halasztotta.

A tanuk vallomása.

Délután a tanuk kihallgatására került a sor. Legelőbb Árvai Mihály főbíró hallgattá ki, aki előtt a panaszos azt mondta közvetlenül a büntett elkövetése után, hogy a büntettet Bogdán követte el.

Elmondja, hogy a leány egészen magánál volt és hogy vallomását szótagonként tette. Az asszony kihallgatása akkor több mint egy óráig tartott.

Dr. Grosz Ignác járásorvos előtt szintén az asszony beszélt el a dolgot hasonló módon, amiről a doktor egy jegyzőkönyvet is felvett.

Tóth Benedek, Molnár Lajos, Sáfárány Imre, Dószlop Benedek és Heman Imre tanuk azt vallják, hogy a pipát a tett színhelyén találták meg, melyben azonnal felismerték a vádlott pipáját.

Ezek után még néhány tanut kihallgattak, akik azonban csak a mellék körülményekről tudtak.

A tanu hallgatás után felmutatták a bűnjeleket, majd az összes tanukat és panaszosnőt megeskették, majd dr. Perjessy Mihály kir. ügyész előterjesztette minden ízében remek s tisztán érvekből álló vádbeszédét.

hamar eloszlatta egy levél, mely Ligetinek volt czimezve s így szólt:

Édes apám! Nem érdemlem meg, hogy e nevet ajkaimra vegyem, de engedd meg még ez egyszer, úgy is utóljára történik. Úgy látszik, a végzett engem arra teremtett, hogy reád, — ki pedig legközelebb állsz hozzám, ki nek eltemet s mindent, a mi vagyok, köszönhetek — csak szerencsétlenséget hozzak neked azon sok jót, mit velem tettel azzal háláljam, hogy elkiseritem életedet.

Nyolcz év előtt nevedet akartam megbecsteleníteni — nem is szólva azokról a dolgokról, miket azelőtt elkövettem — s te elűztél engem, áldalak, de egyszersmind kárhoztalak érte. Ha veled maradok nem történt volna az a mi most megtörtént. Különbben mit beszélek, történt volna más a mi mindkettőnk szerencsétlenné tesz. De hagyjuk ezt. Tehát akkor elmentem, sokat küzdöttem, sokat szenvedtem, a míg rossz hajlamaimat legyőzve tisztességes emberré lettem, kit szeretett, becsült mindenki, még te is. És a mikor már vissza akartam adni az apának az elveszetnek hitt fiát, jön a sátán és szerelmessé tesz az asszonyába, a ki neki mindene. Nem merlek kérni, hogy bocsáss meg, az nem fog olyan könnyen menni tudom, sokkal többet vétkeztem ellened semhogy ezt kérhetném. Fiad meghal de csak a te számodra — nem oltom ki az életemet, mert megvetem a gyáva embert, aki az élet bajjaival megküzdeni nem bír — zárdába vonulok vezekelni, hol mint orvos hasznára lehetek az embereknek.

Isten veled apám, próbálj ismét boldog lenni, s felejs el engem, ha tudsz. Fiad József.

A vádbeszéd.

Az ügyész vádbeszéde elején azt mondja, hogy ha ezt a bűncselekményt valaki regényben olvasná, nem hiáné el. Hihetetlen nem csak maga a bűncselekmény, de hihetetlen az indító oka is, mert el sem lehet képzelni, hogy egy jó modu ember, akinek nagy földbirtoka van, hogy az egy forint ára krumpliért ilyent megtenne. Pedig ez igaz, mert minden ezt bizonyítja. A vádlott véleménye szerint ideges ember, a ki azért, mivel félt, hogy a felesége tettét megtudja, kéves volt arra, hogy a cigány asszonyt megakarta ölni. Ezt csak az idegességéből tudja megmagyarázni. Ezt be is vallotta, később azonban ezt megbánta ezért vonta vissza vallomását. A tanuk azt állítják, hogy a csendőrök nem bántalmazták.

Az ügyész véleménye szerint a bűncselekményt beigazoltá teszi a pipa is, amelyet a tett színhelyén találtak meg, ezenkívül két kapa nyom, amelybe a vádlott kapája éppen bele illett. A levél is nyílt bizonyíték, amelyben egészen nyíltan beismeri a tettet. Az itteni orvosok véleményét nem fogadja el. Kéri végül öt bűnösnek kimondani.

A remek beszéd nagy hatást tett. Ez a beszéd minden várakozást felül mult.

Utánna dr. Kiss Dénes terjesztette elő a védelmét.

A védbeszéd.

Kiss Dénes három órás beszédben igyekezett bebizonyítani a vádlott ártatlanságát. Hosszasan foglalkozott a bűncselekménnyel, annak indító okával s a terhelő körülményeket próbálta megdönteni.

A védő azt állítja, hogy a vádlott ellen semmi nem bizonyíték nincs s így el nem lehet itélni. Beszédje végén kérte a vádlott felmentését.

A replikák.

A védő beszédére az ügyész reflektált, az abban felhozott érveket igyekezett megdönteni. Röviden válaszolt a beszédre s kimondotta a vádlott bűnösségét.

A védő az ügyész beszédére reflektált meg néhány szóval, majd a vádlott kérte még felmentését, ami után az elnök a tárgyalást felfüggesztette s az ítélet hirdetését ma délelőtt tíz órára halasztotta.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Április 14. A v. velenczet Népkör választmányi ülése este fél 8 órakor.

Április 17. A rabsegélyző egyesület közgyűlése.

Április 24. A Biharmegyei Casinó közgyűlése d. u. 4 órakor.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **A mai közgyűlés.** Érdekes és minden bizonnyal élénk napja lesz ma a városi törvényhatóságnak. Fontos ügyek kerülnek elintézés alá, amelyeket előbb alaposan megvitatnak. A már közölt tárgysorozat még bővül is egy ponttal, a mely alapját képezi Nagyvárád jövőben fejlődő forgalmának. A villa mosvasut építésére a budapesti társasággal kötendő szerződés már elkészült s ezt bemutatja elfogadás végett a polgármester. A kibocsátott pótterítés a következő: Van szerencsém értesíteni Nagyvárád város törvényhatósági bizottság tagját, hogy a f. hó 14-én tartandó közgyűlés eddig meghirdetett tárgyalásain kívül, még az építendő villa mosvasutra vonat-

kozólag elkészített szerződési tervezet is tárgyalatni fog. Nagyvárád, 1898. április 13. Rácz Mihály, főjegyző.

* **Nagyhét és Husvét a románoknál.** Román polgártársaink most a Megváltó kinszenvedésének emlékezetére szentelt időszakot tartják. Ma van Nagycsütörtök s ez alkalomból a gör. kath. székesegyházban délelőtt 9 órakor szent mise lesz, melyen Pável Mihály püspök pontifikál. Utánna a püspök olajat és krysmát szentel s 12 növendék papnak megmossa a lábát. Délben a papság a püspök vendége lesz. Délután 3 órakor vespere s este 6 órakor Passió. Nagypénteken d. e. 9 órakor Horák és Passió; az istentiszteleten Pável Mihály püspök s az összes papság jelen lesz. Délután 3 órakor vesperás és utánna Popescu Péter hittanár nagypénteki szent beszédet mond. — Nagyszombaton reggel 6 órakor matutinum, d. e. 9 órakor szent mise. Husvét vasárnapján hajnalban 4 órakor a feltámadás ünnepe, melyet Pável Mihály püspök tart, a káptalan tagjai s az alsóbb papság segédletével. Délelőtt 9 órakor szent misét olvas a püspök s ugyancsak ő Excellentiája tartja a husvétii prédikációt. — Délután 3 órakor vespere. — Husvét hétfőn reggel 6 órakor vesperás, d. e. 9 órakor szent mise és szent beszéd. — A szemináriumi templomban ünnep másod napján lesz predikáció. A többi templomokban szintén ünnepélyes istentiszteletek lesznek. — A gör. keleti holdas templomban husvét első napján Goldis József püspöki helynök pontifikál és szent beszédet mond.

* **A tabori püspök elutazása.** Dr. Belopotoczky Kálmán tabori püspök, nagyváradi kanonok, ki a gyengélkedő bibornok helyett a nagyheti szertartásokat végezte, tegnap visszautazott Bécsbe Bielik titkárja kíséretében. A püspök legközelebb a katonai nevelőintézetekben bémálni fog és az első áldozásban részesíti a kis katonákat, azután pedig néhány hétig tartó hivatalos körutra indul. A nyár folyamán pedig orvosai tanácsára valamelyik fürdőre fog menni, hogy a mult őszi szerencsétlen elesés következtében kapott lábujját gyógyíttassa.

* **A szent sir új lovagjai.** Major Ferencz országgyűlési képviselő és Landseiner prépost, kik a Szentföldre vezetett zarándoklatban részt vettek, a szent sir-rend komendatoraivá ünnepélyesen felavattattak.

* **Április 11-iki ünnepély Tötteleken.** E kis községben a tanító és lelkész közreműködésével igen fényesen sikerült ünnepélyt rendezett a község lakossága. A gyermekek zászló alatt vonultak a templomba, mely zsufolásig megtelt ajtatoskodókkal. Szentmise alkalmával a gyermekek kara remek előadásban énekelte a Te Deumot s azután a husvétii énekeket. Azután az iskolában gyülekeztek volna össze, de bizony a nagyrész a nyitott ajtón és ablakokon kívül szorongott. A lelkész szívet gyújtó szavakkal emlékezett a dicső elődökről, kik önzetlenül szorították szívükhöz eddig joggal nem bíró magyar testvéreiket. Majd Grunner Győző tanító méltatta a márcz. 15-től április 11-ig lefolyó eseményeket. A gyermekek pedig? Oh csak látni kellett volna a könyveket, melyeket a szülők és hallgatók szemeiből ki csaltak, mikor Petőfi, Tóth Kálmán, Lampert Géza, Sajó Sándor és még több neves költőink szerzeményeit szavalták, s lelkesítő dalaikat elzengték. Az ünnepélyt a lelkész hazaszeretetre buzdító szavai s vegyeskarral irt Hymnusz eléneklése fejezte be. Valóban alig lehet szavakkal kifejezni a szülők háláját kedvelt tanítójuk iránt,

ki nagy türelemmel és kitartó munkával elérte azt, hogy a gyermekek oly összehangzóan képesek előadni végyeskarrá irt hazafias dalainkat.

* **A szegények megvendéglése.** Az április 11-iki ünnep alkalmából Nagyváradi város polgármestere bankett és kivilágítás helyett a szegények megvendéglését rendelte el. A városmajorban 1000 pár friss virslit, 500 egész kenyert és 2 hektoliter bort osztottak ki 780 szegény között. A polgármester felhívására a polgárság köréből 86 frt gyűlt be a szegények megvendéglésére.

* **Uj tisztelbéli főorvos.** Bethy László főispán Derecske község orvosát; dr. Roth Jánost tisztelbéli főorvossá nevezte ki.

A középiskolák április 11-iki ünnepélye. A nagyváradi prém. r. *főgymnasium* az 1848-diki törvények szentesítésének emlékére folyó hó 15-én délelőtt 10 órakor, az intézet dísztermében ünnepet rendez.

Programm:

1. Szózat. Előadja: a daloskör.
2. Ünnepi beszéd. Tartja: Kelemen Sz. tanár.
3. Az Alpesi virág. Előadja a zeneegyesület.
4. Visszaemlékezés 1848-ra. Szavalt.
5. Nemzeti Ima. Előadja: a daloskör.
6. A Zászlótartó, Eötvöstitől. Szavalt.
7. Honfidal. Előadja: a zeneegyesület.

A nagyváradi m. kir. állami *főreáliskola* az 1848-diki törvények szentesítésének félszázados évfordulója alkalmából folyó évi április hó 16-án délelőtt 10 órakor az intézet tornacsarnokában hazafias ünnepélyt rendez.

Az ünnepély műsora:

1. Az igazgató megnyitója.
2. Hymnus, Kölcseytől. Éneklé az ifjúsági énekkar.
3. Ünnepi beszéd. Tartja dr. Szombathy István r. tanár.
4. Hymnus, Vörösmartytól. Szavalja Neuländer László VII. osztályu tanuló.
5. Jókai-Beleznay királyhymnus. Éneklé az ifj. énekkar.
6. A ledől szobor, Petőfitől. Szavalja Krüger Jenő, VII. osztályu tanuló.
7. Magyarok Istene, Petőfitől. Szavalja Kepes Miklós, VII. osztályu tanuló.
8. Szózat. Éneklé az ifjúsági énekkar.

* **A kassai szabadságharcz-emlék kiállítás.** Az 1848—49. szabadságharcz emlékeiből Kassán rendezett *ereklyekiállítás tájékoztató kimutatása* cím alatt megjelent a kassai ereklye-kiállítás katalógusa, mely 1258 számot tartalmaz. A kimutatás ára: 20 krajczár. E tájékoztató kimutatás futólagos áttekintés mellett is meggyőző bizonyítéka annak, hogy a hazafias kegyeletből megőrzött, s ez alkalomból közel és távolból egybegyűjtött ereklyék, egykoru képek, okmányok, kéziratok és nyomtatványok gazdag tárházát képezi a kassai „*Ereklyekiállítás*”, mely várakozáson felül sikerültnek és megtekintésre méltónak nevezhető.

* **Az amerikai örökség.** Az amerikai nagybácsik mesés kincseinek híre időnkint bejárja az országot. A legújabb gazdanéklüli rengeteg örökség tartja izgalomba azokat, a kiknek neve hasonlít a nagy kincsét gyűjtött amerikai nevéhez. Nemrég a lapokban közölve volt, hogy buenos-ayresben egy Schmith János nevű ember halt meg s 120 millió dollár vagyonát magyarországi rokonai öröklék. Tegnap Schmith Gyula hont-ujfalui asztalos mester kereste meg Nagyváradi város polgármesterét azon kérelemmel, igaz-e a buenos-ayresi kincs híre. Ő közeli rokona annak a Schmith Johannak, aki előbb asztalos, majd fazekas volt s később Amerikában porcellán gyárat nyitott.

* **Török követség a vatikánál.** Mint Konstantinápolyból jelentik, egy császári irádé szentesítette a török minisztertanács ama határozatát, hogy a Vatikánál török követséget

állítsanak fel. Nagy sikere XIII. Leo pápa böles politikájának, melyet Törökországgal szemben követ.

* **Nők a szerkesztői asztalnál.** A mai emancipáló hangulatban nem lesz meglepő az a leírás, a melyet a „*Presse internationale*” ad egy kizárólag a gyöngéd női újjak alól kikerülő lapról, a „*Fronte*”-ről. A czime valami forradalmi szellemű újságot sejtetne, pedig dehogyan! éppen olyan lap ez is külsőleg, mint a többi még az ára is potom 5 centime s így ez a legolcsóbb női kézimunka. Tartalma sem különbözik nagyban, mindössze kissé hevesebb védője a szépek édekeinek, a mit nem is lehet rossz néven venni tőle. Hanem a szerkesztőség! Az valami kis tündérkerthez hasonlít. Sehol elszórt papírszeletek, maradék szivarvégék, cigarettahamu, legfeljebb egy-egy még itt is elhullott piczi tintacsepp sejteti, hogy még sem valami kedves boudoirban, hanem egy komoly lap szerkesztőségében vagyunk. Virágok díszítik a szobákat, melyekben mint megannyi tündérek mosolyognak a szerkesztő: Durand Margit asszony munkatársaival, kik közt olyanok is vannak, mint Catulles Mendés felesége és Gauthier Teofil leánya: Judit. A főszerkesztő urhölgy asztalán pedig ott fehérik egy kis gyermekszobor, — kié? könnyen kitalálható. A „*metrompázs*”, a „*szedőgyerek*” mind nőnemű alakjukban ismert szavak. Szóval olyan szerkesztőség ez, a hova nem egy férfi szeretne legalább kihordó leánynak beállani. Csak arról hallgat a krónika, vajjon a „*Fronte*”-nél is ismert fogalom-e a „*lapunk barátai*” és kik azok?

* **Tüz Réven.** Folyó hó 12-én este 7 óra után, tűz van kiáltások riasztották fel Rév lakosságát. U. i. Ardelean Tózyer háza meggyuladván, a legközelebbi szomszédok csakhamar neki láttak az oltásnak s a szalmával fedett háznak eresztél el is oltották, mindazon által a házat megmenteni nem lehetett, mert a ház belől is égett, hova a nagy füst miatt bemenni nem lehetett s így az egész ház leégett. — A községi tűzoltók derekasan kitétek magukért, a fecskendő is igen jól működött. — Hogy más épület is le nem égett, a teljes szélesendnek tulajdonítható.

x **Zene a Lloyd-ban.** Ma este 8 órától kezdődőleg a Lloyd kávéházban katonazenekar főként vonós hangszereken zeneestélyt tart.

Öngyilkos katona.

— Agyonlötöte magát az évforduló napján. —

A „*terhelt család*” elvét az orvosi tudomány mindjobban elfogadja, erősíti. Igen sok családi tragédiát erre, mint egyedüli okra vezet vissza. Csab tegnap is volt alkalmunk egy büntügyi végtárgyalásból hallanunk, hogy az országos közegészségügyi tanács milyen aprólékossággal menő részletességgel bonczolgatja a bűnös családjának, elődjének életét, hogy ebből levonja aztán véleményét a bűnös lelkiállapotára, beszámíthatóságára.

De nemcsak egyes betegségekre, vagy az elme állapotára vallják az öröklés elvét, hanem öngyilkosságra való hajlamra nézve is. És igen sok példa igazat ad ennek az elvnek.

A nagyváradi várban tegnap történt szomorú esemény második felvonása volna egy család tragédiájának. Éppen egy évvel ezelőtt, ezen a napon játszódtott le ugyanott az első.

Az esetről tudósítónk a következőket írja: Tegnap, szerdán délután 2 órakor a nagyváradi várban a legénység a takarítással volt elfoglalva, mivel a szakadó esőben nem vonultak ki a gyakorló-térre.

Egyszerre erős dördülés ijesztette meg a folyosón dolgozó katonákat.

Berohantak s az ágy mellett összeesve találták Szivós János szakaszvezetőt a 37. ezred 5. századából. Mellette feküdt szolgálati fegyvere, a melyből magát meglötötte.

A golyó a bal mellén furódott be s a hátán kijött.

Azonnal jelentést tettek az ügyeletes tisztnek, aki intézkedett, hogy mielőbb beszállítsák a csapat-kórházba. Mikor bevitték még élt, de kevés idő múlva megszűnt élni.

Öngyilkosságának okául mit sem tudnak felhozni. Jó viseletű, szorgalmas katona volt, aki nemsokára elnyerte volna az őrmesteri rangot. Azt hiszik életuntságból követte el végzetes tettet.

Ezelőtt egy évvel még testvér-bátyja: Szivós Ferencz is a József-ezredben szolgált; derék, szép szál legény volt s éppen tegnap volt egy éve, hogy a Manlichert önmaga ellen fordította s agyonlötötte magát a várban. Eltemették katonai tisztességgel s testvéröccsre, Szivós János zokogva kísérte ki az öngyilkos testvérét a temető-kertbe.

Még akkor sem ő, sem a család nem gondolták, hogy a szomorú esemény évfordulóján ismét gyászba borul a szerető család, a kis falusi ház. Egy életerős, munkabíró emberrel ismét kevesebb.

Mint halljuk, különben nemcsak ez a két szomorú epizód van a család életében. Egyik nagybátyjuk szintén öngyilkossággal vetett véget életének.

Az öngyilkos Szivós János temetése katonai díszszel holnap délután lesz a Sal Ferencz-utcai csapat-kórházból.

IRODALOM.

Mélyen tisztelt olvasók!

— A Singalériák —

Minden egyébtől eltekintve, változatlan örömmel és soha nem szűnő tisztelettel jelentem, hogy a sokat gyanúsított, kellőleg soha nem méltányolt és rokonszenves fogadtatásban mindaddig nem részesült „*Singalériák*” rövid idő múlva döntőleg napvilágot látnak.

Erre való nézvést tehát erkölcsi kötelességemnek tartom, hogy végső buzdító felhívást intézzek Önökhöz, a kik mindaddig még elő nem fizettek, de előfizethetnek, Önökhöz, a kik — titokban tán — buzgón gyűjtötték az előfizetőket és Önökhöz, a kikben mohó olvasóimat óhajtom mielőbb tisztelteni. Igenis, ugy a pénzeket, mint a gyűjtőleveket intézzék a *Szent László nyomda igazgatóságához*, honnan azután az arcképpel felszerelt vaskos kötet (26 eddig megjelent tárcza) mérsévesen olesó ár, *egyetlen forint ellenébe* kinek-kinek megküldődik.

Ismétlem: ragadják meg az alkalmat, mert országos vásár sok esik egy évben, de ilyen alkalom tán soha többé.

A melylyel is vagyok jámbor hívük:

Nagyváradon, 1898. április 14-én.

Mendelényi Béla.

— A „*Szerelém*” verskötet szerzője a következő közlésére kért fel bennünket: Felkérem mindazokat, akiknek „*Szerelém*” cz. verskötetemre előfizetési ívet küldöttem, sziveskedjenek e gyűjtőleveket s az előfizetési összeget legkésőbb folyó hó 20-ig czimemre Nagyváradi, (Szaniszló-utca:) beküldeni, hogy a nyomtatandó példányok számát pontosan megállapíthassam. P a p p János.

Megjelent. A „*Mese-Világ*” 13-ik száma szokásos esinos képeivel és minden elismerésre méltó pompás tartalmával jelent meg ismét. Előfizetési ára 3 forint. Megrendelhető K. Frankl Mari tőzsdéjében. Nagyváradi, Kereskeelmi-Csarnok palota.

— Az Oktató Népönyvtár 5-ik száma a következő bő tartalommal jelent meg: *A malterkanalas vitézek* folytatásában hozzák Stolz Albánnak *Kinek higgyünk?* című értekezését a pápa csallhatatlanságáról. Egy iv egyháztörténetem 1708-tól 1763-ig. Egy iv *mozaik*. A népek szánt és népies modorban tartott füzeteknek ára egy évre 2 frt. Kapható: Pozsony, Ferencziéknél.

-- A **Katholikus hitvédelmi Folyóirat** áprilisi füzeté a következő bő tartalommal jelent meg: A szocialis kérdéstről. Irta: Fludorovits dr. — 1848—1849. Irta: Keményfy K. D. — Egy korszerű kérdés pártatlan méltatása. Irta: F. I. — Csodás események Don Bosco életéből. Irta: Jedlicska Pál. — Megtértek Csarnoka. — Kronikás: Kossuth üdvözlí az olasz parlamentet. — Strossmayer

EGYESÜLETEK.

A **Mária-Dorathia-egyesület** április hó 24-én, vasárnap d. e. 11 órakor az állami polg. iskolai tanítónőképző intézet nagytermében (Andrássy-ut 65. sz. a.) közgyűlést tart, melyre a tagok és ügybarátok meghívotnak.

A **Casino közgyűlése.** A »*Biharmegyei, nemzeti casino*« folyó 1898. év április 2-ik napján d. u. 4 órakor az egylet helyiségében tartandó rendes évi közgyűlésére — az egyesületi tagokat tisztelettel meghívja. Nagyvárad, 1898. évi április hó 6-ik napján. A választmány A közgyűlés tárgyai: 1. A választmány évi jelentése. 2. Esetleges indítványok tárgyalása. 3. Sorrend szerint kilépő választmányi tagok választása.

A **zenekedvelők próbája.** A »Nagyvárad-i Zenekedvelők Egyesülete« zenekarának tagjait tisztelettel kérem, hogy a ma este tartandó gyakorló próbára teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad 1898. április 14. *Réz Mihály* egyesületi igazgató.

A **rahsegélyző egyesület közgyűlése.** A nagyvárad-i és biharmegyei rahsegélyző egyesület ez évi rendes közgyűlése az egyesület helyiségében (kir. törvényszéki fogház épület) folyó évi április hó 17-ik napján, délelőtt 11 órakor fog megtartani. A közgyűlés tárgyai a következők: 1. Az igazgató-választmány s a számvizsgáló bizottság jelentése fölötti határozathozatal. 2. Az alapszabályok 13. §-ának f) pontja értelmében esetleg előterjesztendő indítványok tárgyában. Nagyvárad, 1898. április 9-én. Gy a l ó k a y Lajos, egyesületi elnök.

MULATSÁG.

Mulatság a honvédtiszteknél. A helybeli honvéd-tisztakar nagyban készülődik; arról van szó, hogy szombat este aféle családias mulatságot rendeznek a Markovits-házban. A mulatság bevezetesképpen műkedvelő előadás lesz az első szám; szinre kerül a »V i r á g f a k a d á s«; ezután B a l o g h Erzsike szaval egy monologot, s végül G o s z l e r Irma énekel néhány dalt s P a p p Kozinna kíséri őt zongorán. A sikerültnek ígérkező előadást tánc követi aztán kivilágos kivirradtig. Fő érdekessége az estélynek az lesz, hogy harasztli B e r n o l a k Károly altábornagyot, az első honvéd-kerület parancsnokát szintén vendégül várják.

Igazságszolgáltatás.

Wahrmann René asszony hozománya. A válópör folyamán többször említve volt, hogy Wahrmann René asszony, akkor a midőn a pört megindította, egyszersmind visszakövetelte férjétől a házasságkötésekor neki átadott négy százezer forintnyi készpénz hozományt. Az ügy már egyizben tárgyalás alá került, de mivel a válás végérvényesen kimondva még nem volt, a hozomány kérdését függőben kellett hagyni. Most azonban, hogy a válás végérvényesé vált, sőt Wahrmann René urnő újból férjhez ment, az ügy ma újból tárgyalásra került a budapesti kir. polgári törvényszék előtt, Dóbiás Arnold törvényszéki bíró előadása mellett. Az ügyben ma sem lehetett érdemleges határozatot hozni, mert Wahrmann René urnő a hozomány összege tekintetében csakis 200,000 frtra nézve tudott közjegyzői okiratot fölmutatni, míg a másik 200,000 frtra vonatkozólag tanukra hi-

vatkozni. A törvényszék ennél fogva, a megnevezett tanuk beidézésével, újabb tárgyalást fog tartani. Együttal megemlítjük, hogy dr. Krausz Izidor volt felesége ellen igény pört indított, melyben a házasságok ideje alatt a közös szerzemény felét követel. Ez a pör most van folyamatban.

A kubai ügy.

Madrid, április 13. (Saját tud. táv.) A »Fabra-ügynökség« értesülése szerint Sagasta miniszterelnök kijelentette, hogy Louis Polo Bernabe követ Mac Kinley üzenetét szó szerint angol nyelven Madridba megtáviratozta. Minthogy azonban a fordítás még nem készült el, határozott véleményt még nem mondhatnak róla. A lapokban közölt kivonat szerint úgy látszik, az üzenet az ügy elhalasztását involválja.

Madrid, április 13. Saját tud. táv.) (A Fabra ügynökség jelentése.) Sagasta miniszterelnök a minisztertanácsban megbizta két minisztertársát a trónbeszéd előkészítésével. Güllow külügyminiszter felolvasta Mac Kinley elnök üzenetének egy részét szó szerinti szövegében. A minisztertanács azt véli, hogy bár néhány szakasz, a mely az előbbi üzenetekre vonatkozik és a melynek ismerete a mostani üzenet értelmének kiegészítéséhez szükséges, hiányzik, azokat mégis eléggé ismeri, hogy a Mac Kinley által kifejtett tanokkal szemben kijelenthesse, hogy a »spanyol nemzet szuverenitása és joga belügyek rendezésé végett való külső beavatkozással össze nem fér. A kormány azon a nézeten van, hogy a nemzet jogaira való ünnepélyes hivatkozáson felül nem tanácsos valamely nyilatkozatot tenni, annál kevésbé, mivel sem az amerikai kongresszus határozata, sem Mac Kinley kezdeményezése határozott tény nem említenék.

Páris, április 13. (Saját tud. táv.) A Havas-ügynökségnek jelentik Madridból: Egy miniszter ma reggel kijelentette, hogy Spanyolország egyelőre bevárja, vajjon az Egyesült Államok megkísérlik-e, hogy a Mac Kinley elnök üzenetében kifejtett doktrínákat tényleg megvalósítsák. A legutóbbi tüntetéseknel a kormány arra szorított, hogy helyreállítsa a rendet. A bíróságok fogják eldönteni, vajjon az a kiáltás: »Éljen Spanyolország!« büntendő-e. A miniszter megírta azok eljárását, akik a kormányt elhamarkodott lépésekre akarják kényszeríteni. A kormány bizonyos cselekedetei, a melyeket gyöngeségnek magyaráznak, tényleg az igaz hazafiság, a bölcs megfontolás és előrelátás eredményei. A minisztertanács az országgyűlést nem szándékozik korábban összehívni, mint tervezve volt.

A spanyol nemzet tudatában jogának *eggséges és szitárd lesz, hogy jogát fentartihassa.* A kormány a jelen nehéz pillanatban szükséges nyugalmat, mely fogja őrizni és hathatósan meg fogja védeni azokat a szent érdekeket a melyek a spanyol örökségét képezik.

Ezután a hadügyi és a tengerészeti miniszter az ország haderejének harczrakészszé tételére vonatkozó intézkedésekről tettek jelentést.

TA VIR A T O K.

A király Schönbrunnban.

Bécs, április 13. (Saját tudós. táv.) A »Wiener Zeitung« jelenti, hogy ő Fel-sége a király tegnap óta Schönbrunnban lakik.

Egy testőrkapitány halála.

Budapest, április 13. (Saj. tud. táv.) L a c h e n b a c h e r Frigyes lovag, testőrkapitány tegnap éjjel összeesett s meghalt. A mentők vitték a királyi palotában levő lakására.

Megdöböntő szerencsétlenség.

Arad, ápr. 13. (Saját tud. távirata.) Pécskán Pavlas Józsefné előkelő ur-asszony két éves leányának kinin helyett tévedésből morfiumot adott be. A gyermek meghalt. Az anya a fájdalomtól közel van a megőrüléshez.

Blaha Lujza Aradon.

Arad, ápr. 13. (Saját tud. távirata.) B l a h a Lujza asszony vendegszereplésre Aradra érkezett, a hol ünnepélyesen fogadták. A művésznő háromszor lép fel.

Jászai jobban van.

Budapest, április 13. (Saját tud. táv.) J á s z a i Mari az éjjelt nyugodtan töltötte. A művésznőt számosan keresik föl a szanatoriumban.

A spanyol—amerikai háborúhoz.

Budapest, április 13. (Saj. tud. táv.) Washingtonból sürgönyzik: A békepart kezd felül kerekedni, azonban L e e főkonzul, ki Washingtonba most érkezett, roppant izgat háborúra. Utja valóságos diadalmenet volt. Az állomásokon háborus beszédeket mondott.

Budapest, április 13. (Saját tud. táv.) A londoni és new-yorki börzén az a hír, hogy a háboru meg van izenve. Ennek következtében a spanyol értékek negyvenötöre estek.

Budapest, márcz. 13. (Saj. tud. táv.) Washingtoni hír szerint a fegyverszünet holnap megszűnik

Visszahívott olasz attasé.

Budapest, ápril 13. (Saj. tud. táv.) Mint Rómából táviratozzák: P a n i z z a r d i olasz attasét, aki E s t e r h á z y ügyben legutóbb szerepelgetett, visszahívják.

A mérgekverők ügye a Curian.

Budapest, április 13. (Saj. tud. táv.) A Curia ma kezdte tárgyalni a hódmezővásárhelyi mérgekverők ügyét. C s o r b a Bódog az elnök, T e b e s t y é n Mihály az előadó. Ma 3 mérgezési esetet tárgyaltak le.

Bányász sztrájk.

Prága, április 13. (Saját tud. távirata.) Schatzlarban ma reggel a westfaliai kőszénbánya társaság »Elisabeth«-tárnájába 900 bányász nem bocsátkozott le, mert 6 izgatót elbocsátottak. A társaság többi tárnáiban a munka tovább folyik. A rendet még nem zavarták meg.

6075/897 t. j. k. sz.

Önkényes kérvénye Bátor Zoltán és Zsigmond Árpád belényesi lakosoknak a belényesi 672. sz. tjkvben foglalt ingatlanok végrehajtási joghatállyal levő árverési eladása iránt.

I.

Árverési hirdmény.

Bátor Zoltán és Zsigmond Árpád belényesi lakosoknak kérelme folytán az 1881 LX. t. cz. 204. §-a alapján és a 146. §. értelmében belényesi kir. jbiróság területén levő belényesi községében fekvő a belényesi 672. sz. tjkvben. A + 2 r. sz. a. foglalt ingatlanra az önkényes árverés végrehajtási joghatállyal 390 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik.

Az árverés megtartására határidőül **1898 évi április 22-ik napjának d. e. 10 órája Belényes községhezához** tüzetik ki.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 39 frtot készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én. 3333. sz. a. kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A vételár 3 részletben fizetendő és pedig az első $\frac{1}{3}$ részlet az árverés napjától számított 15 nap alatt, a második $\frac{1}{3}$ részlet 30 nap alatt, a harmadik $\frac{1}{3}$ részlet 45 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától a fizetés napjáig 5% kamat fizetendő.

Ezen árverési feltételek a hivatalos órák alatt a tjkvi hatóságnál és Belényes község előljáróságánál megtekinthetők.

Erről értesítendő:

1. Bátor Zoltán árverési hird. és kivonattal.
 2. Zsigmond Árpád.
 3. Özvegy Zsigmond Lajosné szül. Boros Julianna.
 4. Előjárók.
 5. A kir. adóhivatal. Helyben.
 6. A kir. pénzügyigazgatóság.
 7. Jelzalog hitelező a belényesi járási korda alap képviselőjében Bihar megye alispánja Szunyogh Péter Nagyváradon.
- Belényes a kir. jbiróság mint tjkvi hatóság. 1898. január 5.

Petrovits Ferencz,
kir. albiró.

171 1-1

A társulat magyarországi vezérképviselője:
Gróf SZÉCHENYI EMIL.

A társulat bankja:
MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudomására hozni miszerint Weisz Gyula urat

kerületi képviselőtünkkel megbiztuk.

Tisztelettel

hamburgi katona-szolgálati, kihazasítási és karbizisítási társulat

77 5-6

HAMBURGBAN.

Kerületi iroda: Zöldfa-utca 25.

Lakás: Nagy-Magyar-utca Köblös-ház.

Hol ügynökök jó díjazás mellett felvétetnek.

A BIKSZÁDI

ásványos gyógyvizet.

mely **egyedüli** a maga nemében, több hírneves egyetemi orvostanár és hírneves vidéki orvosok, hatásánál fogva fölébe helyezik a **külföldi és drága Selters és Gleichenbergi vizeknek**. Gyógyító hatása a **BIKSZÁDI ásványos gyógyviznek** kitünően bevált idült és heveny légsőhurut, hangszálag hurut, **vérköpés** ellen. Nagy konyhasó tartalmánál fogva, **vérhányás**, tüdőcsücs hurutnál és kezdődő **gümőkornál**, továbbá kitünő eredményt értek a **bikszádi víz** alkalmazása által **emészthetlenség**, idült- és heveny gyomorhurut, máj és **epe** hólyagbántalomnál, a **belek** renyhe működésénél, vesehomokban szenvedőknél, a nyirok renyhe keringésénél, valamint görvélykóros daganatoknál, heveny- és idült női bántalmaknál mint specificum vált be

Árlappal és ismertető könyvecskével bérmentve szolgál:

Bérlők:
ALMER LAJOS és KÁROLY, a kútkezelőség,
nagybányai lakosok. Bikszád, Szatmára egye.

Kapható **Nagyváradon, Kádár János és Wurst József** urak fűszer üzletében.

Az alant irt legjutányosabb árak mellett, **házhöz szállítva:** egy üveg $\frac{1}{2}$ literes **bikszádi víz 14 kr.**, ha az üveget visszaadjuk **11 kr.** Egy üveg 1 literes **bikszádi víz 22 kr.**, ha az üveget visszaadjuk **16 kr.** Egy láda 40 $\frac{1}{2}$ literes üveg **bikszádi víz 5 frt 20 kr.**, a 40 üres üveget ha visszaadjuk **3 frt 70 kr.** Egy láda 25 1 literes üveg **bikszádi víz 5 frt 20 kr.**, a 25 üres üveget ha visszaadjuk **3 frt 70 kr.**

131 2-10

Legnagyobb nyeremény

legszerencsésebb esetben

1.000,000 korona.

Az összes 50,000 nyeremény JEGYZÉKE.

A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben

1.000,000 korona

A nyeremények részletes beosztása a következő:

Készpénzben fizetendő		Korona
1	Jutalom	600000
1	nyer. á	400000
1	" "	200000
2	" "	100000
1	" "	50000
1	" "	30000
1	" "	20000
2	" "	60000
1	" "	40000
3	" "	30000
1	" "	25000
2	" "	20000
3	" "	15000
31	" "	10000
67	" "	5000
3	" "	3000
432	" "	2000
763	" "	1000
1238	" "	500
90	" "	300
31700	" "	200
3900	" "	170
4900	" "	130
50	" "	100
3900	" "	80
2900	" "	40

50,000 nyer. és jut. összegben **13.160,000**

melyek hat húzásban sorsolhatnak ki.

A második nagy magy. kir. osztálysorsjáték nem-sokára ismét megkezdődik és

100,000 sorsjegyre **ujból** **50,000** nyeremény

jut, vagyis az oldalt levő nyereményjegyzék szerint az összes sorsjegyek fele feltétlenül nyerni fog.

A nyerési esélyek tehát, amint már általánosan ismeretes, óriásiak.

Szíves mielőbbi megrendeléseknél eredeti sorsjegyeket a tervszerű erejét árban és pedig:

egy egész 1-ső oszt. eredeti sorsjegyet	6.- frt
> fél >	3.- >
> negyed >	1.50 >
> nyolcad >	0.75 >

küldünk szét utánvételt, vagy a pénz előleges beküldése ellenében.

A húzások után megküldjük tisztelt vevőinknek a hivatalos húzási jegyzéket, hivatalos tervezetek pedig díjtalanul állanak előre is rendelkezésre. Amint ismeretes a húzások a magy. kir. kormány ellenőrzése mellett nyilvánosak és azoknál mindenki megjelenhetik.

Kiváló szerencse

kedvezett főuradánknak az I. magy. kir. osztálysorsjátékban, a mennyiben már az előző osztályokban (az első öt osztályban) **100,000, 30,000, 5000,** valamint számos **2000, 1000, 500** és **300** koronás nyereményt nyertek főuradánknak, melyeket a szerencsés nyereknek ki is fizettünk.

Ajánlatos ennél fogva a II-ik magy. kir. osztálysorsjáték I-ső húzásához a megrendeléseket **mielőbb hozzánk juttatni.** Emlékeztetünk az első sorsjátéknál hangoztatott azon többszöri figyelmeztetésünkre, hogy röviddel az első osztályu húzás előtt az első osztályu sorsjegyek elkelnak és igazunk is volt, mert még közvetlen az első osztályu húzása előtt a bel- és kültöld elárasztott bennünket rendelmenyekkel olyannyira, hogy a későn érkezőket legnagyobb sajnálatunkra már nem eszközölhetők.

Kérjük tehát a rendelmenyeket az első osztályhoz **mielőbb, mindenesetre azonban legkésőbb**

április hó 15-éig

hozzánk beküldeni, mert csak ez esetben ígérhetjük ezek biztos eszközését.

Török A. és Társa

a magy. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusító

Budapest, V., Váci-körut 4A.